

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 11.051.008 у
Донецькому національному
університеті імені Василя Стуса,
доктору юридичних наук, доценту,
декану юридичного факультету
Донецького національного
університету імені Василя Стуса
Коваль Ірині Федорівні

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**доктора юридичних наук, доцента, заступника директора з
наукової роботи Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України»**

Джабраїлова Руслана Аятшаховича

на дисертацію Павлюка Сергія Миколайовича

**на тему «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому
змішаному сполученні», подану до захисту до спеціалізованої вченої
ради ДФ 11.051.008 у Донецькому національному університеті імені
Василя Стуса на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
«Право» зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність обраної теми дослідження

Динамічний розвиток ринкових відносин у сфері транспорту, реформаторський характер транспортної політики в Україні, спрямованої на розширення сполучення із країнами ЄС, поєднання різних видів транспорту при доставці вантажів «від дверей до дверей», розбудову інфраструктури транспорту, реалізацію інвестиційних проектів, зумовлюють інтерес до розвитку перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні як пріоритетного напрямку розвитку транспортної системи України. Наведене зумовлює необхідність переосмислення правового забезпечення зазначеного виду господарської діяльності на принципово нових засадах.

Правову основу перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні в Україні складають норми низки нормативно-правових актів різної юридичної сили, прийнятих у різні часи. Виходячи з якісної оцінки стану правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, можна дійти висновку про фрагментарний характер нормативно-правового забезпечення, що, звісно, перешкоджає розвитку такого перспективного виду перевезень в Україні, підвищенню конкурентоспроможності відповідних суб'єктів господарювання на світовому ринку транспортних послуг, інтеграції транспортної інфраструктури України у світову транспортну систему. У зв'язку з цим слід підкреслити вагоме значення дисертаційного дослідження, основні положення якого містять пропозиції щодо можливих шляхів усунення прогалин та колізій у правовому регулюванні господарської діяльності у зазначеній сфері.

Важливо відзначити і те, що на тлі недостатності комплексних галузевих досліджень проблематики правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні у сучасних умовах, цінність представленої роботи значно збільшується.

Таким чином, дослідження особливостей правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні спрямоване на поглиблення теоретичного доробку науки господарського права, а також вдосконалення правотворчої та правозастосовної практики в зазначеній сфері.

В контексті вищенаведеного обрання теми дослідження заслуговує на підтримку, адже воно є актуальним для юридичної науки та економічного життя за своїм предметом, поставленою метою, завданнями та результатами їх вирішення.

З огляду на викладене, проблематика дослідження правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні є актуальним та перспективним напрямом наукового пошуку.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані дисертантом, своєю переважною більшістю, є аргументованими і переконливими. При їх доведенні та обґрунтуванні автором використано широке коло вітчизняних і іноземних наукових джерел з господарського права, українське та іноземне законодавство, міжнародні акти, законодавство ЄС, проведено аналіз матеріалів судової практики.

Джерельну базу роботи можна вважати цілком репрезентативною, оскільки дисертант при проведенні дослідження використав значну кількість наукових та інших джерел. Слід зазначити, що достатню увагу автор приділив аналізу міжнародних документів, законодавства ЄС щодо організації та здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. Обґрунтовано доцільність запровадження в національному господарському законодавстві окремих положень міжнародних актів, що засвідчили ефективність їх застосування.

Структура дисертації обумовлена поставленими завданнями та відповідає внутрішньому логічному зв'язку етапів дослідження, складається із вступу, двох розділів, семи підрозділів, висновків, додатків. Всі розділи та підрозділи за своїм змістом є взаємопов'язаними, взаємоузгодженими, а також засвідчують, що автору вдалося виконати поставлені завдання та досягти мети дослідження.

У дисертації матеріал викладено юридично грамотно і логічно. Ведення наукової дискусії відзначається поміркованою коректністю і аргументованістю. Під час доведення власної позиції автор дотримується академічної етики.

Методологічну основу дослідження складають такі методи пізнання, як методи абстрагування, історико-правовий, аналізу і синтезу, формально-логічний, моделювання, системний, порівняльно-правовий, статистичний та інші загальнонаукові і спеціальні наукові методи. Використання

зазначених методів дозволило автору розробити нові теоретичні положення щодо правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні та підготувати пропозиції щодо вдосконалення законодавства з цих питань.

Наукова новизна результатів дисертації, яка відображена в тих висновках, положеннях, пропозиціях, що виносяться на захист, полягає в тому, що представлена робота є комплексним, системним господарсько-правовим дослідженням найбільш важливих з теоретичної та практичної точок зору питань правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. Здобувачем вперше обґрунтовано надання *функцій з державного управління* у сфері перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні центральному органу державної виконавчої влади у сфері транспорту – Міністерству інфраструктури України; аргументовано доцільність запровадження до суб'єктів господарювання, які виконують *функції операторів змішаного перевезення* при організації перевезення вантажу у прямому змішаному сполученні, *вимоги* щодо підтвердження відповідності якості послуг, що надаються у зазначеній сфері, шляхом технічного регулювання, сертифікації, добровільного декларування відповідності.

Поряд з положеннями, що представлені у рубриці «вперше», новизною характеризуються і положення, в яких здобувач пропонує удосконалити або розвинути певні твердження, тези, пропозиції чи висновки, що були сформульовані в науці господарського права раніше.

Так, дисертантом удосконалено положення щодо правової форми здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні; *обсягу господарсько-правової відповідальності* суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення.

У дисертаційній роботі дістали подальший розвиток положення щодо: *поняття перевезення вантажів* у прямому змішаному сполученні як виду господарської діяльності шляхом доопрацювання його ознак,

застосування терміну «мультимодальне перевезення» як родового поняття щодо всіх видів перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні; класифікації перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні з урахуванням низки критеріїв; класифікації учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні за функціональним призначенням; законодавчої основи перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні шляхом прийняття закону про змішані (мультимодальні) перевезення та Правил перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, у яких мають бути конкретизовані особливості організації та здійснення різних видів прямих змішаних перевезень вантажів щодо всіх видів транспорту; суб'єктів господарсько-правової відповідальності у сфері змішаного перевезення.

Вищенаведені наукові положення є обґрунтованими та заслуговують на підтримку.

Дисертаційне дослідження С.М. Павлюка виконане в межах теми «Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи» (держреєстрація № 0118U003140 2017-2021), відповідно до якої дисертантом досліджено правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні (поняття, види, суб'єктний склад, правові форми організації перевезень, засади господарсько-правової відповідальності тощо), визначено шляхи подальшого вдосконалення законодавства і практики його застосування.

Дисертаційна робота за своїм змістом та формою відповідає встановленим нормативним вимогам, профілю спеціальності 081 – Право.

Висновки дисертанта з огляду на розвиток наукових досягнень і практичних напрацювань є цілком обґрунтованими. Рекомендації, запропоновані в роботі, можуть бути використані при розробці закону про мультимодальні (змішані) перевезення.

Крім того, положення дисертації можуть бути використані при підготовці підручників та навчальних посібників для студентів і аспірантів

юридичних закладів вищої освіти, науково-практичних коментарів до кодексів та інших нормативно-правових актів.

Слід зазначити, що результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі при викладанні дисциплін «Господарське право», «Транспортне право» в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса МОН України.

Аналіз змісту анотації засвідчує її відповідність основним положенням, які викладено в тексті дисертації. Анотацію подано українською та англійською мовами. Вона є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження. Дисертантом стисло окреслено основні результати дослідження та зазначені положення наукової новизни.

Анотація відповідає вимогам, встановленим п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167, а також пунктом 2 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у чотирьох наукових статтях, дві з яких – статті у фахових наукових виданнях України, 2 статті в наукових періодичних виданнях іноземних держав, одна з яких входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС (Польща); у розділі колективної монографії, виданої на території держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (Канада), а також трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Опубліковані наукові праці повною мірою відображають основні аспекти дисертаційного дослідження. Можна дійти висновку про оригінальність, самостійність і наукову новизну рецензованої роботи, використання автором власних підходів до розв'язання цілої низки питань.

Відсутність порушення академічної доброчесності

З аналізу змісту тексту дисертації вбачається дотримання дисертантом вимог академічної доброчесності. Дисертація С.М. Павлюка містить посилання на згадані автором у тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право.

У рецензованому дисертаційному дослідженні не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Разом з тим, *деякі висновки та пропозиції, сформульовані С.М. Павлюком* в дисертаційному дослідженні «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні», *потребують додаткового наукового обґрунтування або можуть слугувати предметом наукової дискусії.*

По-перше, дискусійною є теза дисертанта стосовно застосування терміну «мультимодальне перевезення» як родового поняття щодо всіх видів перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні. Як вбачається, доцільність запровадження запропонованого терміну замість терміну «перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні», який застосовується в законодавстві, потребує додаткового обґрунтування.

По-друге, дисертант пропонує запровадити до суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення при організації перевезення вантажу у прямому змішаному сполученні, вимогу щодо підтвердження відповідності якості послуг, що надаються у

зазначеній сфері, шляхом технічного регулювання, сертифікації, добровільного декларування відповідності. Потребує додаткової аргументації зазначене положення та доцільність його встановлення взагалі.

По-третьє, дискусійною є теза дисертанта щодо встановлення обмеженого розміру відповідальності суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення у *розрахункових одиницях (спеціальних правах запозичення)* у разі втрати, пошкодження, псування, недостачі вантажу. Такий підхід потребує додаткового обґрунтування, оскільки може не узгоджуватися з правилами щодо господарсько-правової відповідальності перевізників при перевезенні вантажів одним видом транспорту.

По-четверте, дисертант пропонує забезпечити законодавчу основу перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні шляхом прийняття закону про змішані (мультимодальні) перевезення та Правил перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, у яких мають бути конкретизовані особливості організації та здійснення різних видів прямих змішаних перевезень вантажів щодо всіх видів транспорту. Потребує додаткової аргументації положення щодо доцільності прийняття закону про змішані (мультимодальні) перевезення та Правил перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. Можливо слід було б сконцентруватися на обґрунтуванні положень про доцільність істотного змістовного розширення глави 32 Господарського кодексу України нормами про перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. До речі, дисертант пропонує внести окремі доповнення до Господарського кодексу України у частині закріплення загальних положень щодо правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.

Разом з тим, висловлені зауваження не заперечують та не спростовують концептуальних положень дисертаційного дослідження С.М. Павлюка, а тому не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Висловлені зауваження свідчать про науковий інтерес, слугують підставою для дискусії, що підвищує якість дослідження та позитивно впливає на високий науково-теоретичний рівень роботи. Дисертація, підготовлена С.М. Павлюком, є самостійною кваліфікаційною науковою працею, виконана дисертантом особисто, містить нові науково обґрунтовані результати теоретичного і практичного спрямування, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право» та вирішують наукове завдання, що полягало в розробці нових теоретичних положень щодо правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні та підготовці пропозицій щодо вдосконалення законодавства з цих питань. Результати дисертації дістали втілення у відповідних наукових публікаціях, що підтверджують особистий внесок дисертанта в розвиток юридичної науки, в цілому, та науки господарського права, зокрема, характеризуються єдністю змісту.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Павлюка Сергія Миколайовича «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» за своїм змістом, актуальністю, новизною одержаних результатів є самостійною завершеною науковою роботою, що містить суттєві положення для розвитку науки господарського права. Робота виконана на достатньо високому теоретичному рівні, її зміст повною мірою розкриває тему дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, загалом є належним чином аргументованими, достовірними і новітніми. Дослідження має і практичну спрямованість, оскільки містить низку конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного господарського законодавства, а також пропозиції щодо правозастосування.

Дисертація «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» є комплексним дослідженням за відповідним науковим напрямом і відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, в тому числі вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167, а її автор – **Павлюк Сергій Миколайович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,
заступник директора з наукової роботи
Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова
Національної академії наук України»

Р.А. Джабраїлов

Підпис доктора юридичних наук, доцента Джабраїлова Р.А. засвідчую:

Учений секретар
Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова
Національної академії наук України»
кандидат юридичних наук

В.К. Малолітнева

« 15 » вересня 2020 р.